

50 jaar geleden in Borne (4)

Bertie Velthuis

Soms is het zoeken naar een “leuke” of belanghebbende gebeurtenis, die 50 jaar geleden de gemoederen in Borne bezighield niet zo eenvoudig. Voor de periode mei-september 1973 is dit niet het geval. Er zijn zelfs drie “voorvallen” die elk hiervoor in aanmerking komen.

Allereerst is er in de Tubantia van 25 juli 1973 de kop: **“Elektriciteit bedreigde jarenlang Borns gezin”**. Wat is het geval? De elektrische installatie in de woning Kempenstraat 24, waar vanaf de oplevering in 1950, het gezin Neeskens, vader en moeder en 6 kinderen woonde, blijkt niet geaard te zijn. Moeder Neeskens krijgt een stroomschok van 220 Volt. Al de voorgaande jaren is het goed gegaan omdat zowel in de keuken als in de badkamer wollen vloerbedekking lag, waardoor de stroomschok werd beperkt. De aarding is snel aangebracht en het probleem is opgelost.

Het tweede is in de Tubantia van 12 juni 1973 de kop: **“Kluizen in Albergen en Borne mikpunt inbreker. Zoon directeur bij jacht op krakers in been geschoten.”** Dit gebeurt in de nacht van de eerst op tweede pinksterdag. Het gaat over de 18 jarige Herman Pouwels die 's nachts om 2.30 uur, na een examenfeestje thuiskomt en drie krakers betrapt die met explosieven de kluis van de zuivelfabriek Coberco aan de Bornerbroeksestraat, waarvan zijn vader directeur is, wilden open breken en deze reeds gedeeltelijk hadden opengebroken. De krakers gaan er van door. Herman staat op het bordes van zijn ouderlijke woning en wordt beschoten. De eerste kogel komt naast hem in de muur terecht. Hij gaat op kousenvoeten achter de weggrennende mannen aan en komt steeds dichterbij waarop hij in zijn been wordt geschoten. Later blijkt dat dezelfde mannen de nacht ervoor de kluis van de CAVV in Albergen hebben open gebroken.

Het derde is het afscheid van burgemeester Cees Bevers

Cornelis Petrus Maria (Cees) Bevers wordt op 1 februari 1967 geïnstalleerd als Burgemeester van Borne. Hij is op 16 maart 1926 in Delft geboren en studeert rechten in Leiden. Hij werkt eerst bij de Nederlandse Vereniging van Gemeenten. In 1957 wordt hij referendaris bij de commissaris van de Koningin in Zuid-Holland. In 1962 wordt hij lid van de gemeenteraad van Delft. Tijdens het burgemeesterschap van Bevers vallen een 3 tal zaken extra op, te weten:

Bouwen eind 60-er, begin 70-er jaren.

Tijdens zijn burgemeesterschap groeide de gemeente Borne fors. Eind 1966 stonden er in Borne 3467 woningen. Eind 1973 zijn dit er 4849. Een groei met 1382 woningen. In 7 jaar een toename van bijna 40 %. In de topjaren 1972 en 1973 worden er 405 resp. 369 woningen gebouwd. Overigens in heel Nederland wordt in deze tijd veel gebouwd. De

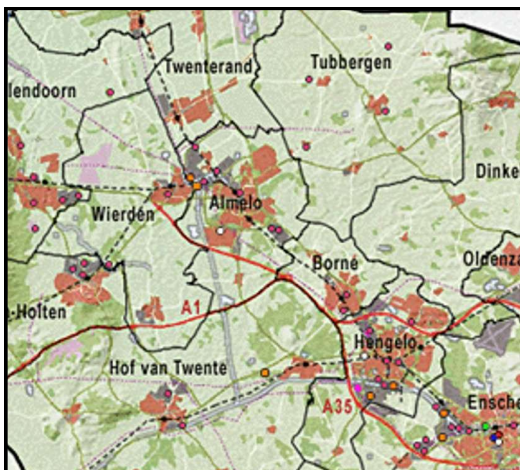

Burgemeester Cees Bevers

kwaliteit van deze bebouwing is vaak matig. Aan isolatie van zowel warmte als geluid wordt weinig aandacht besteed. Men spreekt ook wel over “revolutiebouw”. Deze nieuwe woningen staan vooral in 't Olthof, Letterveld II, Tichelkamp en Wensink-Zuid. Borne groeit (uiteraard) niet alleen wat betreft woningen sterk, ook het aantal inwoners neemt fors toe. Begin 1968 heeft Borne ongeveer 14.500 inwoners. Eind 1973 zijn dit er 16.912. In de wijken moeten ook nieuwe scholen worden gebouwd. Het zijn de Wingerd, de Flora, de Zonnebloem, de Prof. Casimir en de Jan Ligthartschool. Ook de bouw van de L.T.S. aan de Oude Hengeloseweg, thans het Twickelcollege, in 1968, vindt plaats in zijn ambtsperiode. Ook mag de realisatie van de sporthal en het overdekte zwembad aan de Bornerbroeksestraat worden genoemd.

Al deze bouwwerkzaamheden zijn belangrijk voor Borne, maar wellicht nog belangrijker is dat hij er voor heeft gezorgd dat Borne binnen de regio nadrukkelijk een woonfunctie verwerft. De toekomstige bouw van de huidige woonwijken Stroom Esch en Bornsche Maten worden als respectievelijk Noordelijke, toen ook wel genoemd

“Lodieklanden”, en Zuidelijke wijk, letterlijk op de kaart gezet. Aanvankelijk waren deze wijken aan Hengelo toebedeeld. Hij heeft er voor gezorgd dat de drie naast elkaar werkende woningbouwverenigingen, te weten R.K. bouwvereniging “St. Jozef”, de christelijke bouwvereniging “Onze Woning” en de neutrale b.v. de Goede Woning” in 1970 bij elkaar zijn gebracht tot de “Woningbouwvereniging Borne”. Door deze fusie ontstaat een veel krachtiger vereniging die de toekomstige bouwopgaven in Borne beter aan kan.

Gedeelte van de structuurkaart van Twente, waarop de nog te ontwikkelen wijken Stroom Esch en Bornsche Maten zijn te zien.

Twenteraad

Burgemeester Bevers is zeer actief op het regionaal bestuurlijk vlak. Hij is vanaf de oprichting, in maart 1969, voorzitter van de Twenteraad. De raad is ingesteld door tweeëntwintig Twentse gemeenten, voor de tijd van maximaal vijf jaar, om het overleg tussen de gemeenten te bevorderen en de bevolking, via getrapte verkiezingen, invloed te geven in de behartiging van de belangen van de streek. Hij pleit voor een pragmatische aanpak van de samenwerking, die middels informatie en coördinatie moest uitlopen in een werkelijk besturen. Hij ontvouwt een werkprogramma, waarin de doeleinden onder zestien punten werden samengevat. Het eerst punt luidt: “bevordering van regionaal structuurplan”, het tweede: “bestrijding van landschapsontsiering (autokerkhoven)”, enzovoort. De Twenteraad wil via 'structuurschetsen' komen tot een ontwikkelingsplan voor geheel Twente. Zie hiervoor, een gedeelte, van de structuurkaart waarop duidelijk de Bornse wijken oostelijk van de rondweg, zijn te zien. De Twenteraad wordt in 1977 opgeheven en opgevolgd door het gewest Twente. De ambitie is duidelijk: zo snel mogelijk een provincie worden. Begin januari 1983 maakt de minister van Binnenlandse zaken duidelijk dat er geen provincie Twente zal komen. (Cees Bevers is dan al geen voorzitter meer van het gewest Twente.)

Komplan

Bij zijn aantreden wordt Burgemeester Bevers geconfronteerd met plannen om het gehele centrum van Borne, inclusief Oud-Borne op de schop te nemen. Dit plan, in de volksmond genoemde “Komplan”, officieel het bestemmingsplan “Kern van Borne” loopt dan reeds een aantal jaren. Het is een plan waarvan de toenmalige gemeenteraad een groot voorstander is. De eerste aanzet om tot zo'n plan te komen dateert van medio 1963. De gemeenteraad verzoekt dan om hiertoe een stedenbouwkundig plan op te stellen. Middels dit zal de zgn. zuidwand van de Grotestraat, alsmede de zuid-westwand van de Nieuwe Kerkstraat moeten worden geamoveerd. Hij gaat met al zijn energie met dit plan voortvarend aan de slag. Maar er is vanuit de bevolking, zeker vanuit de middenstand, veel weerstand tegen dit plan, er zijn 36 bezwaarschriften. Tijdens zijn ambtsperiode wordt het plan eindelijk op 30 december 1969 het vastgesteld. Zijn inzet het plan te realiseren heeft hem de bijnaam “Cees de Sloper” opgeleverd. In zijn ambtsperiode is de Rabobank gesloopt. De oorspronkelijke

De Rabobank tot het in 1969 werd gesloopt en vervangen door de huidige Rabobank.

Rabobank wordt in 1970 vervangen door een modern gebouw. Dit nieuwe gebouw kan worden gezien als de eerste aanzet voor het eind jaren 60, begin jaren 70 nagestreefde “nieuwe Borne”. Door de Raad van State wordt op 14 januari 1974 aan grote delen van het Komplan goedkeuring onthouden. Volgens de Raad dient o.a. de zuidwand van de Grotestraat zijn (winkel)functie te behouden. Tussen de eerste gedachten over de stedenbouwkundige ontwikkeling (in 1963) en het uiteindelijke besluit liggen 10 jaar. Inmiddels zijn de gedachten over stedenbouw in zijn algemeenheid sterk gewijzigd. Van “slopen en nieuwbouwen” meer naar “behouden”. Er komt meer waardering voor historie, en de historische kwaliteit van de bestaande bebouwing. Deze verandering van waardering is in Borne inmiddels ook doorgedrongen. Vele panden zijn toch behouden gebleven. Een goed voorbeeld hiervan is het in zijn ambtsperiode verlenen van een sloopvergunning voor het Spanjaardhuis (Grote-

straat 120-122) en de ernaast gelegen slagerij.

Het Spanjaardhuis, gereed op gesloopt te worden. De aangebouwde slagerij is reeds gesloopt.

De slagerij is afgebroken. Het Spanjaardhuis niet. In 1976 werd een vergunning verleend om het Spanjaardhuis, een Rijksmonument, te renoveren en tot 2 woningen te verbouwen. bewaard. Bij zijn afscheid als burgemeester van Borne zeggen sprekers dat hij het niet realiseren van het Komplan door hem als erg vervelend en teleurstellend zal zijn ervaren. Dit is nog maar de vraag. De tijd van slopen lag toen al achter ons. Burgemeester Bevers probeerde uit te voeren wat de gemeenteraad wenste. Bovendien is er tijdens zijn ambtsperiode niet extreem veel gesloopt. Slopen en nieuw bouwen in het centrum van Borne vond pas later, op een veel zorgvuldiger wijze plaats. Voor Borne heeft het niet realiseren van het "Komplan" Borne juist goed uitgepakt. Borne heeft nog een "eigen" herkenbaar centrum en Oud-Borne is bewaard gebleven.

Cees Bevers is tot 1 april 1991 burgemeester van Hengelo. Na zijn pensionering blijft hij in Twente wonen. Hij overlijdt op 31 december 2014, 88 jaar oud te Almelo.

